

Kjønnsbalanse i forskning

Komité for kjønnsbalanse i forskning

Medlemmer:

Professor Gerd Bjørhovde, Universitetet i Tromsø (leder)
Professor Kjell Bratbergsegen, NTNU
Førsteamanuensis Eivind Engebretsen, UiO/Høgskolen i Oslo og Akershus (kun 2. mars)
Konserndirektør Ernst Kristiansen, SINTEF
Førsteamanuensis Lise Langåker, Høgskolen Stord/Haugesund (vara)
Forskningsleder Elisabeth Ljunggren, Nordlandsforskning
Divisjonsdirektør Jesper Simonsen, Norges forskningsråd
Professor Eva Skærbæk, Høgskolen i Østfold (kun 1. mars)

Observatør:

Direktør Maria Grönroos, Kilden
Seniorrådgiver Unni Nikolaysen, Kunnskapsdepartementet
Rådgiver Izabela E. Buraczewska, Kunnskapsdepartementet (kun 1. mars)

Fra sekretariatet:

Seniorrådgiver Linda Rustad
Kontorsjef Nina Widding

Forfall:

Karen O. Golmen, Norsk studentorganisasjon

Godkjent referat

Tid og sted:

Torsdag 1. mars:	kl. 10.00 – kl. 12.00:	Kif-m�te, UHRs lokaler, Pilestredet 46
	kl. 12.00 – kl. 14.00:	M�te med representanter fra UHRs ulike lederopplæringsprogram
	kl. 14.00 – kl. 16.00:	Kif-m�te, fortsetter
Fredag 2. mars:	kl. 09.30 – kl. 12.00:	Kif-m�te, UHRs lokaler
	kl. 13.00 – kl. 14.00:	M�te med Anders Hanneborg og Lise Christensen, Norges forskningsråd, vedr Balanseprosjektet, UHRs lokaler
	kl. 14.00 – kl 15.00:	Kif-m�te fortsetter, UHRs lokaler

Saksnr.: 12/43

Saksliste

Sak 10/12	Godkjenning av innkalling og saksliste
Sak 11/12	Godkjenning av referat
Sak 12/12	Møte med representanter fra UHRs ulike lederopplæringsprogram
Sak 13/12	Forberedelse av møtet med Norges musikkhøgskole - utgår
Sak 14/12	Utkast til årsrapport og regnskap for 2012
Sak 15/12	Innspill til ny forskningsmelding 2013 - utkast
Sak 16/12	NOU 2011:18 Struktur for likestilling - høringssvar
Sak 17/12	Kjønnskvoltering av studenter
Sak 18/12	Møteplan og opplegg ut 2012
Sak 19/12	Orienteringssaker
Sak 20/12	Eventuelt

10/12: Godkjenning av innkalling/saksliste

Det ble meldt inn en sak til Eventuelt.

Vedtak:

Kif-komiteén godkjenner innkalling og saksliste.

11/12: Godkjenning av referat

Referat fra møte 31. januar 2012 er godkjent på sirkulasjon, og ligger på komitéens nettsider: <http://kifinfo.no/c58314/seksjon.html?tid=58315>.

Vedtak:

Kif-komiteén godkjenner referatet.

12/12: Møte med representanter fra UHRs ulike lederopplæringsprogram

Komiteen møtte representanter for lederopplæringsprogrammene innenfor klima-/arbeidsmiljøundersøkelse, forskningsledelse, dekanakolen og utdanningsledelse.

Det er opprettet en samleside der man kan følge utviklingen i de ulike SAK-prosjektene, se http://www.uhr.no/ressurser/temasider/samarbeid_arbeidsdeling_og_konsentrasjon. For mer informasjon om dekanakolen, se <http://www.uhr.no/ressurser/temasider/lederutvikling>.

Klima-/arbeidsmiljøundersøkelse

HR-direktør Anita Sandberg, UiO, innledet – se egen presentasjon.

Tiltaket skal kunne ut i et egenutviklet verktøy for sektoren. Verktøyet skal gi legitimitet for å sette i gang tiltak for å bedre arbeidsmiljøet ved en institusjon, et fakultet, avdeling eller institutt. Det vil være opp til den enkelte institusjon om man skal kjøre undersøkelsen i hele institusjonen samtidig, eller om man vil gjøre det trinnvis.

Det vil være mulig å sile dataene på blant annet kjønn, ledelse og nivå. Utgangspunktet er arbeidsmiljøloven og kravene i denne.

Komiteen er enig i at det vil være interessant dersom undersøkelsen kan bidra til et godt kunnskapsgrunnlag, noe som kan ivaretas ved sortering på blant annet kjønn. Det er viktig at analysen av de data som framkommer av undersøkelsen er differensiert på kjønn. Komiteen ønsker imidlertid mer informasjon om grunnlagsmaterialet og spørsmålene som blir stilt, og vil be om å få tilgang til pilotundersøkelsen.

Forskningsledelse

Seniorrådgiver Olaug Kristine Bringager, UiO, innledet – se egen presentasjon.

Dette tiltaket er tredelt: utvidet forskningslederprogram, utvikling av forskningslederprogram for høyskolene og engelskspråklig forskningslederprogram.

Kjønnsrelaterte temaer har vært forsøkt ivaretatt på ulike måter og med varierende erfaringer. Det kan virke som om diskusjonene om temaene blir bedre når de kommer opp som en del av annen tematikk og gruppearbeid med egne case, enn når de løftes ut som egne temaer. Bringager viste også til at det ser ut til at relativt flere kvinnelige enn mannlige forskningsledere søker om plass på programmene.

Komiteen er enig i at det er nyttig å arbeide med kjønnsrelaterte temaer i case, men påpekte at likestilling og kjønnsbalanse er et kunnskapsfelt man bør forvente at ledere har kompetanse på. Spesielt vil komiteen påpeke de spesielle utfordringene for det engelskspråklige forskningslederprogrammet. Utfordringene handler i all hovedsak om ulikt kultur- og verdigrunnlag, for eksempel er det et poeng at utenlandske forskere/forskningsledere har kompetanse på likestilling. I dette programmet er viktig både med kunnskaps- og verdioverføring i tillegg til lederutvikling.

Dekanskolen

Seniorrådgiver Rakel Christina Granaas og seniorrådgiver Mona Majgaard, UHR, innledet. Dekanskolen er det eneste av tiltakene som er institusjonalisert i UHR. Programmet går i sykluser, og er ikke finansiert via SAK-midler.

Dekanskole 7, som nå er i gang, har fire samlinger fordelt på et år. Samlingene består av en blanding av foredrag og gruppearbeid med egne case. Det brukes et eksternt konsulentfirma på gruppearbeidet og prosessutviklingen. Deltagerne er selv med på å bygge opp innholdet i samlingene. Gjennom rundene med dekanškole har det vært flere temaer om kvinner (blant annet kvinner og ledelse, og kjønn og kommunikasjon). Deltagerne har ikke etterlyst temaer om kjønnsbalanse spesielt, men som en del av de andre temaene.

Komiteen mener at å fremme kunnskap om kjønn i uh-sektorens organisasjoner bør være en overordnet målsetting for både UHR og KD, og at det er en selvfølge at dette temaet blir

integreert i programmet. Universitetene og høyskolene er pålagt å ha handlingsplaner for likestilling, og komiteen mener det er et tankekors at lederne ikke er opptatt av dette når de blir spurt om tema.

Utdanningsledelse

Seniorrådgiver Rakel Christina Granaas og seniorrådgiver Mona Majgaard, UHR, innledet. Utdanningsledelse gjelder utdanningskvalitet. Det er først det siste året at dette har vært et tema. Prosjektet er delt inn i tre trinn. Det første trinnet var en workshop som ble avholdt med ca 40 deltagere i fjor høst. Trinn to er en åpen konferanse i september 2012 som skal bygge videre på workshopen. Det tredje trinnet gjennomføres hvis det kommer nye SAK-midler og skal munne ut i en pilot for en utdanningsledelsesskole/-program.

Komiteen er generelt godt fornøyd med de fire presentasjonene. De ga innblikk i et viktig arbeid som pågår når det gjelder å utvikle felles verktøy for arbeidsmiljøundersøkelser myntet på uh-sektoren og ulike ledelsesutviklingsprogram i uh-sektoren. Men komiteen har også noen bekymringer. Den første dreier seg om fragmenteringen av lederopplæringstiltakene. Komiteen er opptatt av integrering (mainstreaming) og av å se tiltakene mer i sammenheng, spesielt for å ivareta kunnskapsoverføring. Kjønnbalansetematikken gjelder organisasjonene generelt og er ikke alene knyttet opp til enkelttiltak, og komiteen er redd tematikken lett forsvinner når det er så mange spredde tiltak. Komiteen påpeker også at ledelsesforankring er helt sentralt for arbeidet med kjønnsbalanse.

Komiteen viser til notatet fra administrasjonsutvalget 6. september i fjor der det fremkommer at komiteen skal holdes oppdatert om de ulike tiltakene, og vil be om slik oppdatering.

13/12: Møte med Norges musikkhøgskole

På grunn av sykdom ved NMH ble møtet avlyst. Saken utgår.

14/12: Utkast til årsrapport og regnskap for 2011

Komiteen diskuterte det fremlagte forslaget til årsrapport for 2011 og slutter seg til strukturen. I tillegg til språklige justeringer ønsker komiteen å ha en egenevaluering som avslutning. Når det gjelder regnskapet for 2011 vil komiteen spesielt påpeke at aktiviteten har vært svært høy, og at bevilgningen på 3 millioner er benyttet i tillegg til overførte midler fra 2010 og fra forrige komité. Aktivitetsnivået har med andre ord vært større enn det den årlige bevilgningen på 3 millioner.

Vedtak:

Kif-komiteens leder og sekretariat får fullmakt til å ferdigstille rapporten i henhold til diskusjonen i møtet.

15/12: Innspill til ny forskningsmelding 2013 - utkast

Komiteen diskuterte utkastet til innspill, og ga sin tilslutning til hovedstrukturen i dokumentet. I tillegg til språklige justeringer ønsker komiteen følgende endringer:

- å løfte temaet ”gender budgeting” ut som et eget punkt
- eget avsnitt om midlertidighet under hovedpunktet om ledelse
- henvisning til Horizon 2020

Komiteen diskuterte også seksuell trakassering som separat utfordring og ønsker å løfte dette temaet fram som egen sak i komitemøtet i mai.

Vedtak:

Komiteen gir leder og sekretariatet fullmakt til å ferdigstille innspillet til ny forskningsmelding med de merknader som fremkom i møtet.

16/12: NOU 2011:18 Struktur for likestilling - hørings svar

I 2010 oppnevnte regjeringen et eget likestillingsutvalg som fikk i oppdrag å utrede norsk likestillingspolitikk med utgangspunkt i livsløp, etnisitet og klasse. Utgangspunktet er altså kjønnslikestilling der livsløp, etnisitet og klasse trekkes inn som relevante variabler. Utvalget ledes av professor Hege Skjeie. Utredningen kommer i to bolker. *Struktur for likestilling* NOU 18:2011 som er den første NOUen er nå ute til høring med frist 9. mars 2012.

Likestillingsutvalgets mandat omfatter all offentlig sektor, fra statlig myndighet til kommunalt nivå innen alle samfunnsområder.

Likestillingsutvalget har foretatt en systematisk gjennomgang av de ulike departementers arbeid med likestilling. I gjennomgangen kommer Kunnskapsdepartementet forholdsvis godt ut, blant annet på grunn av flere initierte tiltak, deriblant Kif-komiteen. Komiteen nevnes som et eksempel på et tiltak som nettopp søker å integrere likestilling i forskningssektoren. Komiteen er enig i at det utvalget skriver om at måltall, ledelsesforankring, det å tilføre ledelsen kunnskap om likestillingsspørsmål, og utfordringer knyttet til å forankre tematikken i ledelsen på alle nivåer er kjerneutfordringer når det gjelder å utvikle en struktur for likestilling.

Komiteen vil støtte utvalget i deres beskrivelse av at det mangler en nasjonal sektor som ivaretar likestillingsfeltet. I dag er det vanskelig å få klarhet i hvordan man konkret skal overholde aktivitets- og rapporteringsplikten. Utvalgets forslag til konkretisering av aktivitets- og rapporteringsplikten i lovverket får komiteens tilslutning. Det bør etableres en overordnet struktur som ivaretar det åpenbare behovet for veiledning, overvåking og utvikling av feltet. En nasjonal struktur som kan fylle det tomrom komiteen ser i dag er nødvendig, men komiteen ønsker ikke å ta stilling til om dette gjøres best ved utvikling av et eget direktorat.

Utvalget foreslår å fjerne rapporteringsplikten for myndighetsutøvere. Dette støttes ikke av komiteen, som heller foreslår at rapporteringsplikten utvikles og følges langt bedre opp enn i dag. Rapporteringsplikten gir offentlig tilgjengelig informasjon om institusjonenes arbeid. Denne synligheten mener komiteen er viktig.

Komiteen vil framheve utvalgets forslag om å endre likestillingsloven slik at LDO gis adgang til å behandle saker om seksuell trakassering (jf s 135 i utredningen). LDO kan i dag behandle enkeltsaker om trakassering på grunnlag av kjønn men ikke enkeltsaker om seksuell trakassering. Dette skillet synes ubegrunnet og bør etter vårt syn oppheves.

Vedtak:

Komitéen gir leder og sekretariatet fullmakt til å utarbeide hørings svar i henhold til diskusjonen i møtet.

17/12: Kjønnskvotering av studenter

I januar i år mottok komiteen et brev fra studentlederen i Norsk sykepleierforbund. Henvendelsen ga Kif en anledning til å ta et mer prinsipielt standpunkt når det gjelder bruk av kjønns poeng for å bedre kjønnsbalansen i utdanningene. Behovet for en slik avklaring forsterkes ved at det synes som flere nå er opptatt av å utvide ordningen med kjønns poeng til å gjelde flere utdanninger der menn er i mindretall.

Komiteen er i utgangspunktet positive til bruk av poeng til det underrepresenterte kjønn i søkermassen. Det er imidlertid viktig at det er klare kriterier for hva som regnes som ”stor ubalanse” og når tiltakene skal settes inn. Komiteen mener det er viktig å være tydelig på at ordningen gjøres kjønnsnøytral, det vil si at den til en hver tid gjelder for det underrepresenterte kjønn. I tillegg vil det bli viktig å evaluere tiltaket for å se om en slik ordning har ønsket effekt. Det er videre et spørsmål om det skal innføres denne typen tiltak i kjønnsbalanserte utdanninger der hvor det er ledige studie plasser. En forutsetning for at tiltaket skal lykkes er at det er konkurranse om plassene, både når det gjelder karakternivå til kandidatene og riften om plassene.

Vedtak:

Kif-komiteen ber sekretariatet utarbeide utkast til svarbrev, og at dette sende på sirkulasjon for godkjenning i komitéen, før svaret sendes Norsk sykepleierforbund.

18/12: Møteplan og opplegg ut 2012

For høsten 2012 ser komitéens møteplan slik ut:

28. august: Komitémøte i Bergen og besøk til UiB

29. – 31. august: 7th European Conference on Gender Equality in Higher Education, Bergen

1. – 2. november: Harstad/Narvik

15. – 16. november: ekspertseminar i forbindelse med Nordisk Ministerråd

I tillegg kommer et møte med statsråden i løpet av juni. Det avlyste møtet med Norges musikkhøgskole vil bli forsøkt lagt til samme dag.

Vedtak:

Komitéen slutter seg til møteplanen.

19/12: Orienteringssaker

- Nettverkskonferansen i Stavanger ble arrangert av UiS, HSH og IRIS. Det var ca 70 påmeldte (inkludert innledere) fra ca 22 forskjellige institusjoner. Gerd Bjørhovde, Eva Skærbæk, Nina Widding og Linda Rustad deltok.
- Studien om kjønnsbalanse og læringsmiljø. Samarbeidsprosjektet mellom Kif og NSO er nå i gang. Professor Øystein Gullvåg Holter og stipendiat Cecilie Thun (begge fra UiO) har påtatt seg å utføre studien. NSO og sekretariatet hadde et møte med dem 16. februar og forskerne skal ha ferdig prosjektplan 2.mars. I og med studien vil konsentreres rundt utvalgte studentmiljøer ved UiO ønsker vi å presentere prosjektet for UiOs ledelse med mål om finansielt samarbeid. Dette gjøres i midten av mars. Målet er at prosjektet ferdigstilles i løpet av oktober. Utkast til prosjektplan ble delt ut i møtet.
- Framdrift på arbeidet ”Kif etter 2013”: I møtet med LUN-nettverket 8. februar diskuterte vi behovet for at ordningen med en Kif-komiteé fortsetter, hva som begrunner behovet og ikke minst hva de mener bør være Kifs prioriteringer for en tenkt 4. periode. Møtet var svært interessant og vellykket. Brev til sektoren går ut i begynnelsen av mars.
- NOKUT konferansen arrangeres 25. og 26. april. Sekretariatet har spilt inn en rekke navn på aktuelle personer som forsker på utdanning og kjønn. Vi vet ikke om noen av disse er invitert til de ulike plenumssesjonene. Hvem fra Kif-komiteen har anledning til å delta? <http://nokut.no/no/Aktuelt/NOKUT-konferansene/Hoyere-utdanning/2012/>
- Årsrapport for Ressursbanken
Legges ved komitéens årsrapport til KD.
- 7th European Conference on Gender Equality in Higher Education, Bergen, 29. – 31. august 2012
Abstract for Kif-komiteens forslag til workshop ble delt ut i møtet.
- Kontakten mot instituttsektoren – adresselister
Komitéen gjentok ønsket fra i fjor om en avklaring fra Kunnskapsdepartementet vedrørende hvilke institutter som faller inn under komitéens mandat.

Inntil videre forholder komitéen seg til Forskningsrådets liste slik den har gjort så langt.

- KILDEN har lever søknaden om en europeisk portal - ”Gender Hub”
Søknaden skal behandles i begynnelsen av mai.
- Forskningsrådets Balanseprosjekt
Anders Hanneborg og Lise Christensen fra Forskningsrådet orienterte.

Vedtak:

Kif-komitéen tar sakene til orientering.

20/12: Eventuelt

Komitéen har mottatt anmodning om støtte fra European Platform of Women Scientists (EPWS). Komitéen støttet EPWS med 500 Euro (associate member) i 2010, og vil gjøre det samme i 2012.